

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט
להתחזק בשמירת הדיבור בשעת התפילה - בפרט בזמננו

לרגל יומא דהילולא רבה של רבינו התוס' יום טוב זי"ע החל בו' אלול, נתאר בקצרה את הסיבה לתקנתו הגדולה לעשות 'מי שברך' למי שלא מדבר שיחת חולין בבית הכנסת בשעת התפילה. וכן מגישים אנו בפני הקוראים גילויים בנוסח הברכה של המי שברך המפורסם, שמשום מה נדפסה בסיפורים שלנו בנוסח קצר בהרבה, ובהשמטת תיבות חשובות. אף שכבר הזכרנו זאת בגליון דאשתקד, אך מחמת נחיצות הענין נחזור שוב על הדברים.

אחת התקופות הקשות לעם ישראל היתה בשנות ת"ח ת"ט, אשר אז היתה עת צרה וקשה ליעקב אשר כמותה לא נהיתה, עם ישראל נידונו אז במיתות משונות ונוראות, וגזירות קשות אכזריות נשפכו על שם פזורה - עם בני ישראל, ונהרגו רח"ל אלפים ורבבות יהודים יראים ושלמים, וסיבת הצרות הקשות ההם לא נתגלתה, ולא ידע העם מה הם צריכים לתקן. עד אשר קם הגבר הגדול הוא רבינו מרן התוס' יום טוב הרבה בתפילות ותחנונים ובתעניות, ועשה שאלת חלום שיודיעהו משמיא בשל מי הצרה הגדולה הזאת. והשיבו לו: שכל זאת באתנו רק משום שמדברים בשעה שהציבור מתפללים בבתי כנסיות, ובעבור זה באה הרעה הגדולה על ראשי עם קודש.

מיד קם רבינו ועשה מעשה ויסד אז "מי שברך" מיוחד לאותם שאינם מדברים בשעת התפילה, והפיצו בכל תפוצות ישראל.

ובספר עיר מבצר (ח"א עמ' לב) כתב וז"ל: נדפס בשם מרנא התוס' יו"ט שצריך לעשות מי שברך בכל שבת קודש למי שאינו מדבר בבית הכנסת דברים בטלים בשביל המעשה שנהרגו רבבות מישראל בשנת ת"ח, ואמרו למעלה בשביל שדברו בביהכ"ס והתחייבו שונאיהם של ישראל דָּבָר ר"ל, שפגמו באות וא"ו של 'דבור' ונעשה דָּבָר, ובשביל שעשו שאר עבירות נהפכה לרציחה רחמנא ליצלן, עכ"ל.

ובהאי יומא דהילולא רבא של רבינו זי"ע, נתאזרה עוז ויוקח כל אחד על עצמו להשתדל במאוד מאוד, שלא לשוח בעת התפילה שום דיבור בטל, ויהא זה כהכנה דרבה לקראת יום הדין הגדול והנורא, ובזכות זאת ימליץ רבינו טוב בעדינו בכל מילי דמיטב אכ"ר [וראה מה שהבאנו סיפורים נפלאים בעמ' ד' בגליון זה, מניסים שהתרחשו בזמנינו].

להלן מובא הנוסח המלא (כפי שהובא בסוף ספר 'מגילת איבה' לרבינו) של ה'מי שברך' שתיקן רבינו (שלא נדפס 'במלואו' בסיפורים שלנו), **בהדגשת התיבות שנוספו בנוסח זה:**

"מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן, דוד ושלמה, הוא יברך השומר פיו ולשונו **מלהפסיק בשום דיבור מן ברוך שאמר עד גמר התפלה ובשעת קריאת ספר התורה שבצבור אפילו בד"ת** [-בדברי תורה] **איזה דיבור וכש"ל** [-וכל שכן] **בשיחות חולין וסיפורי שמעויות**, ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בתורת משה רבינו ע"ה ובכל ספרי הנבואות. **יראה זרע כשר חיים וקיימים**, ויזכה לשני שלחנות שבשני עולמים שהם העולם הזה שעליו נאמר והנה טוב, והעולם הבא שהוא יום שכלו ארוך וגם טוב, ונאמר אמון".

בהזדמנות זו, אנו קוראים לאלפי קוראני היקרים להיות שותפים במפעל התורני של הוצאת הגיליון החשוב 'מעדני מלך'.
אנו מזמינים אתכם אישית לקחת חלק ולהקדיש בעלון לישועה, רפואה והצלחה (החל מ-50\$), וזכות בעל ההילולא תעמוד לכם.

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בעניני דיומא
סוד הניצוץ שאינו מקבל טומאה - עבודת התשובה
שבהבאת בימורים

וְלִקְחַת מִדְּאִשִּׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְרֵא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וּגְו' (כו, ב). פירש"י מראשית אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים.

ויש לומר בביאור ענין הכבוד הגדול שהיו עושים למביאי ביכורים, ומה שהיו מעטרין את הביכורים כמבואר במשנה (ביכורים פ"ג), ומביאים תוספת בכורים (שם משנה י). על פי מה דאיתא בשם הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בז' על הפסוק (תהלים לו, י) וְעוֹד מִעֵט וְאֵין רָשָׁע וְהַתְּבוֹנֶנֶת עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ, שאצל כל יהודי, אפילו הפחות והריקן שבישראל, יש מקום שלא נגעה שם הטומאה ושם אין רשעות כלל. ועל זה נאמר ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואינו, וזה הניצוץ האלקי השוכן בתוך כל אחד ואחד מישראל.

והנה גוף האדם נמשל לשדה, כדכתיב (משלי כד, ל) עַל שְׂדֵה אִישׁ צֶלַע עֲבָרָתִי. וזהו שאמרו חז"ל אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, וכתב **התוספות יום טוב** (במשנה בכורים פ"ג מ"א) דלאו דוקא תאנה והוא הדין סמדר ובוסר. ויש לומר הרמז שאפילו בפירות גרועים אפשר לקיים המצוה, והעיקר שלא יתייאש, כי מי שבא לידי יאוש חס ושלום קשה לו מאד להתגבר על עצמו ולחפש מעלותיו ולהטיב דרכיו ולחזור בתשובה.

ויש לומר דזהו שאמרו אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, "תאנה" נוטריקון ניצוץ אלקי הנשאר תמיד, לרמז שזה הניצוץ איננו מקבל טומאה. ואף על פי שהאדם הזה צריך לירד למטה לתוך שדהו לתקן מה שפגם, כי הוא כבר שקוע בעוונות רחמנא ליצלן, אף על פי כן יש לו את היכולת למצוא את הניצוץ ההוא, התאנה שביכרה, שהוא עדיין בשלימות קדושתו וטהרתו ולא נפגם מפגמי חטאי האדם. וכשהוא מתקשר בשרשו הטוב, יאחזנו ולא ירפנו, ולכן הוא כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זה ביכורים.

ומטעם זה עשו כבוד גדול לאיש הזה שהתלהב לעבודת ה' מתוך עמקי הטומאה, ולכן יוצאים לקראתו אפילו הגזברים שהם הממונים על ההקדש, שהם מבינים כמה חשובה בעיני השי"ת העבודה הזו.

ועל ידי זה נעשה "עיסור ביכורים", דאיתא במשנה (שם משנה ג) שהקורבים מעטרין בתאנים וענבים לחים, והרחוקים בגרגרות וצמוקים. והרמז בזה, כי אותם הרחוקים, היינו שהתלהבות שלהם כבר מעמיא ואזלא שנתיישנה ונתיבשה קצת ונעשית בבחינת צימוקים, מכל מקום כשמתקרבים לעיר הקודש על ידי קדושת ירושלים נעשים לחים (פריש), שהוא ענין התחדשות.

ולכן הביאו גם "תוספת ביכורים", שעל ידי קדושת ירושלים נתלהב לבבם להוסיף אומץ בעבודת ה' כל הימים. וזהו שיצתה בת קול ומברכתו "תשנה לשנה הבאה" (רש"י כו, טז), שהוא גם כן מלשון הוספה, והבן.

שם משמעו - להגה"ח רבי שמעון הירשלער זצ"ל מלונדון - כי תבוא

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות או לתרומות והנצחות:

machontosfosyomtov@gmail.com

מעדני יו"ט

לקט משוכב ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה
פרשת כי תצא:

ערוגה מוקפת ערוגות אחרות, ופסי רכבת מקיפים אותה
לא תזרע פרקו פלגים (כב, ט).

שאלה: שנינו במסכת כלאים פ"ג מ"א ערוגה שהיא ששה טפחים על ששה טפחים, זורעים בתוכה חמשה זרעונים. וכתב הרע"ב: ואמרין בפרק ר' עקיבא (שבת דף פה ע"א) דבערוגה בחרבה שנינו, אבל ערוגה בין הערוגות, אסור לזרוע בה חמשה מינין, שאם יזרע בכל רוח שבערוגה זו, ובכל רוח שבערוגה שסביבותיה יראה הכל כמעורב, יעו"ש. מה הדין כאשר בסביבות הערוגה יש ערוגות, אבל פסי רכבת עוברים בין הערוגה הזו לבין הערוגות שמסביב, וברור שאין זו ערוביית אחת, כי אסור לעבור מכאן לכאן בגלל הסכנה, האם מותר לזרוע את הערוגות באופן זה?

תשובה: בתוספות **יום טוב** פ"ב מ"ח (ד"ה ולדרך) כתב: פירש הר"ב דרך היחיד, מפורש בריש פרק ב' דפאה דהוי ארבע אמות. ולא תנא הכא שביל הרבים ושביל היחיד הקבועים [שמחלקים בין השדות גם בפחות מד' אמות] כדתנן התם לענין פאה, י"ל דהתם מפסיק וצריך ליתן שתי פאות, והכא אינן מפסיקין, ואסור לזרוע שני מינין משני עבריהם מזה ומזה, ותרווייהו לחומרא. והיינו נמי טעמא דלא תני הכא נחל ושלולית דתני התם, עכ"ל. ואם כן לכאורה ה"ה בענינו אין להביא ראיה מהלכות פאה להלכות כלאים.

והנה למעשה בענינו, אם הערוגה סמוכה לשדה תבואה, דבעינן בית רובע, אין הכי נמי פסי רכבת לא יוכלו להבדיל, אבל אם מדובר שהערוגה סמוכה לערוגות ירק, בלאו הכי יש כאן הבדלה של ו' טפחים, ועיון עוד בהמשך הגמרא בשבת (שם) וברמב"ם (פ"ד מכלאים ה"י) שמבואר שאם הטה עליו שבערוגה זו לכאן ועליון שבערוגה שבצדה מכאן עד שיראו מובדלים מותר, וכן אם עשה תלם בין כל ערוגה וערוגה מותר, יעו"ש. ואם כן לכאורה ה"ה בענינו שיש פסי רכבת המבדילים שמהני, מפני שלמעשה יש כאן הבדלה, ולא גרע מתלם, ועוד שנחשב כדרך הרבים הקבוע בימות החמה והגשמים, שמבואר במשנה הנ"ל שמבדיל.

והנה יעוין במעדני ארץ (כלאים פ"ג ה"ט סק"ב) שהקשה על דברי התוס' יום טוב, הרי ראש תור וצורת הפתח לא מיקרי הפסק לענין פאה, ואפ"ה לענין כלאים הוי הפסק, וא"כ שביל הרבים שמהני בפאה, כ"ש דהוי הפסק לענין כלאים. וביאר שם דבכלאים עיקר האיסור הוא העירוביית הנראה לאדם, ושביל הרבים כיון דלא קביעא כ"כ כמו "דרך", חשיב עירוביית ואינו מפסיק לענין כלאים, אף שלענין פאה שפיר חשיב הפסק, כי לענין פאה הגדר הוא אם נחשב לשדה נפרדת ח"י בפאה בפני עצמו, למרות שנראה מעורב.

אלא שמסתפק המעדני ארץ אם שביל הרבים מפסיק לענין כלאי הכרם, על פי מה שביאר דבכלאי הכרם אינו תלוי בערוביית אלא בשם כרם, א"כ כמו שלענין פאה שביל הרבים מפסיק וחשיב כשתי שדות, ה"ו נימא לענין כלאי הכרם דשביל הרבים מפסיק וחשיב כשדה אחר, וצ"ע.

חשוקי חמד - מסכת כלאים (פרק ג משנה א)

חייב מלקות, ושנים מהשוק הלקוהו, האם יצא ידי חובתו
והיה אם בן הפות הרשע והפילו השפט והקהו לפניו פדי רשעתו
במקספר (כה, ב).

שאלה. אדם שהלך לעבור עבירה שחייבים עליה מלקות, והעדים התורבו שאם יעבור את העבירה הוא יתחייב מלקות, ובכל זאת האיש עבר את העבירה בפניהם. ובאו העדים שהתורבו ותפסוהו והלקוהו, כי הם חשבו שהם כמו בית דין שיוכלים להלקותו, והם לא ידעו שהסמכות לכך נתונה רק לבית דין. האם הוא יצא בזה ידי חובת מלקות, או שמא מכיון שלא לקה בפני ועל ידי בית דין, אין על זה שם של מלקות, אלא סתם מכות בעלמא, וחייב ללקות שנית? ומה דינים של המלקים?

תשובה. כתב התוס' **יום טוב** בפתיחה למסכת מכות וז"ל: לשון הרמב"ם, מסכת מכות היא נקשרת [בנוסחאות] עם מסכת סנהדרין, ובכללה היא מנויה, ואמרו שבשביל שאמר ואלו הנחנקין, הדביק אליו ואלו הן הלוקין. ואין זה טעם אמת, אבל היא מסכת בפני עצמה, ונסמכת לסנהדרין מפני שאין רשות לבני אדם לענות ולהלקות, אלא השופטים בעצמם, כמו שאמר הכתוב (דברים כה)

והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו, עכ"ל. מבואר בדבריו שאין כח לסתם אדם להלקות את העברין, והרשות לכך נתונה רק ביד בית דין.

ועיון גם במש"כ לעיל בשם המג"א שהמלקות שנותנים בערב יום הכיפורים אינם מכפרים כלל על חיובי מלקות, וכל מה שדנו שהמלקות הוא אם המכות מכפרים קצת, אבל כפרה גמורה ודאי שאין בזה.

ויש להוסיף על כך את דברי הגר"ח הלוי (פ"כ מעדות ה"ב) שכתב לבאר את דברי הרמב"ם שפסק שבמלקות לא אמרין כאשר זמם ולא כאשר עשה, ואילו במיתה וממון פסק כאשר זמם ולא כאשר עשה, וז"ל: ונראה לומר, דהרי מצינו גבי מלקות דבעינן דוקא שילקה בפני ב"ד, וכדכתיב בקרא והפילו השופט והכהו לפניו, וכן הוא לשון הרמב"ם (פ"ט מסנהדרין ה"ב) מלקין בזמן הזה בכל מקום מן התורה בפני שלשה סמוכין, ולישנא דבפני שלשה משמע דכולל גם זאת שהמלקות תהיה בפניהם דוקא, וכל עיקרה של מלקות קיומה הוא רק בפני ב"ד, וכדק"ל דגם בכפיתה לחוד וברח מיפטר מקרא דונקלה אחיך לעיניך.

וזה הרי פשיטא דלא שייך רק בב"ד, וכדין ונקלה כן דין של עצם המלקות, דתרווייהו חדא מילתא היא, וקרא דונקלה קאי גם על עצם המלקות, וכדדרשינן כיון שלקה הרי הוא כאחיק, וסדר המלקות מבואר במכות דף כג ע"א דאחד מהדיינין קורא והשני מונה והשלישי אומר הכהו, והיינו משום דהמלקות היא בפני ב"ד, ואם הלקוהו שלא בפני ב"ד אין זה מלקות כלל ולא מיפטר בהכי, ומגזירת הכתוב דוהפילו השופט והכהו לפניו, וכמו שנתבאר.

ולפי זה נראה, דכשהוזממו העדים ואיגלאי מילתא דלא עשה ולא כלום ולא נתחייב מלקות מעולם, א"כ הא נמצא דאין על המלקות דין מעשה ב"ד כלל, ולא חשיבי ב"ד בזה, והולקה חוץ לב"ד, וא"כ הא איגלאי מילתא דמה שלקה אין בזה דין מלקות, ולא חשיב תו עשה, כיון דהויא כמו חבלות בעלמא, אבל לא שהולקה בדין מלקות ובשם מלקות כלל, ולא דמיא מלקות למיתה וממון, דהתם הרי לא בעינן שהקיום יהא בב"ד דוקא, וא"כ אף על גב דאח"כ איגלאי מילתא דלא הוה מחוייב מיתה וממון, ואיגלאי מלתא גם זה דאין על המיתה דין מיתה ב"ד ואין על הממון דין תשלומין, אבל כל זה הוא רק משום דחסר לו החיוב של מיתה, ובזה הא איכא הגזירת הכתוב דמקרי עשה, דבהכי הא איירי קרא דזמם לעשות ולא עשה, דבכה"ג עשה עפ"י עדות שקר מקרי עשה ומיפטר. משא"כ מלקות, דאית בה דין מסויים דגם הקיום ועשיית המלקות צריך להיות בפני ב"ד, א"כ בהוזממו הא נמצא דחסר מדין הקיום, דבטלה מדין מלקות, על כן שפיר ס"ל להרמב"ם, דכיון דלא מצינו על זה גזירת הכתוב שיהא נקרא עשה, על כן שוב הדר דינא דכיון דבטל מינה דין מלקות שוב לא הוי עשה כלל, והוי רק זמם לעשות ולא מיפטר העדים, יעו"ש.

הרי שמלקות שלא על ידי בית דין אין לזה שם מלקות כלל, אלא הוי כמכות בעלמא, ומי שנתן לו מכות לכאורה עבר על איסור דאורייתא של פן תוסיף, ואין זה דומה למי שהרג אחד שהיה חייב מיתה בית דין שמבואר בתוס' להלן דף ה ע"א (ד"ה דבעידנא דאסהידו) שההורג פטור, דהתם הוא כבר נחשב לגברא קטילא, ובכל דרך שהורגים אותו יש לזה שם של מיתה, משא"כ בחייב מלקות, אם אין המלקות בפני בית דין, אין לזה שם של מלקות כלל.

אמנם כל זה דוקא אם הוא עשה תשובה, אבל אם הרשע שעבר את העבירה לא עשה תשובה, נראה שהמדים אותו לא עברו עבירה, שהרי כתבו התוס' בקידושין (דף לב ע"ב ד"ה זקן אשמאי) שאין איסור להכות רשע, וכן מבואר ברמב"ם (פ"ה מחובל ומזיק ה"א) וז"ל: אסור לאדם לחבול בין בעצמו בין בחברו. ולא החובל בלבד, אלא כל המכה אדם כשר מישראל, בין איש בין אשה דרך נציון הרי זה עובר בלא תעשה..., עכ"ל. מבואר בדברי הרמב"ם שהאיסור להכות נאמר באדם כשר מישראל, אבל באינו כשר לא נאמר איסור זה.

והנה המבי"ט (ח"א סימן רצא) והמהרי"ט (ח"ב אהע"ז סימן מג) כתבו דמותר להכות רשע, דאינו עושה מעשה עמך, אך ברביד הזהב (שמות פ"ב ד"ה ויאמר לרשע) הביא ממה שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן תכ ס"א) דאסור להכות לישראל כלל שהרי התורה הקפידה על הכאת רשע במלקות, מקרא דפן יוסיף, ומכאן דאפילו לב"ד אסור להכות לרשע שלא מן הדין, כמבואר ברמב"ם (פ"ה מחובל ומזיק ה"א) שכתב 'אם הזהירה תורה שלא להוסיף בהכאת החוטא קל וחומר למכה את הצדיק'.

וכתב הפרדס יוסף (שמות ב' יג) ליישב די"ל דהמבי"ט והמהרי"ט דסברי דמותר להכות לרשע, איירי ברשע שטרם קיבל מלקות, דאכתי רשע הוא, ומותר להכותו, ואילו המחבר והרמב"ם איירי ברשע שכבר לקה, דכעת הוי צדיק גמור ואסור להכותו, שהרי ילפינן מחייבי מלקות שאסור להוסיף לו מלקות על מלקותיו, יעו"ש. הרי לפנינו שהאיסור להכות נאמר באדם כשר מישראל, אבל באינו כשר לא נאמר איסור זה.

חשוקי חמד - מסכת מכות (דף ב עמוד א)

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התו"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת ראש השנה (פרק א' משנה ב) - הקשורים לענינא דיומא - ל' יום קודם החג של ראש השנה הבעל"ט.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשובח בתוך התיבות, ורק מקצת מתוך ההערות המחכימות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

בראש השנה נידונין כל באי עולם

שנינו במשנה מסכת ראש השנה (פרק א' משנה ב): בארבעה פרקים העולם נידון בפסח - על התבואה. בעצרת - על פירות האילן. בראש השנה - כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים ל"ג) הַיָּצִיר יַחַד לָבָם הַמִּבְרִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. ובחג - נידונין על המים. **בראש השנה כל**. מדברי קבלה למדנו דביום הדין המיועד נידון כל באי עולם על כל ימות השנה דכתיב (דברים י"א, י"ב) מראשית השנה ועד אחרית שנה. ודרשינן מראשית השנה נדון מה יהא בסופה. וילפינן דיום הדין באחד בתשרי הוא, מדכתיב (תהלים פ"א, ד') תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו איזהו חג שהחודש מתכסה בו, הוי אומר זה ר"ה, וכתיב (שם פסוק ד') כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב, הרי שחג ראש השנה הוא יום המשפט לה'. וכדאיתא בגמרא בפירקין (דף ח' ע"א). ושלשה פרקין אחרני ילפינן להו מדאמרה תורה וכו' (כמ"ש הר"ב).

הנפק"מ בין מה שאדם נידון בר"ה, לשאר זמנים

וקשיא לי כיון שאדם נדון בר"ה, ודאי על כל המאורעות שלו דנין אותו. על תבואתו, ופירותיו, ושאר עסקיו, וכיון שכן הכל נדון בראש השנה. וניחא לי (פי' שנתיישב לי) שג' דברים אלו נדונין לכל העולם בכללותו (כמה גשם ירד במשך השנה לכל העולם, וכמה תבואה ופירות תוציא הארץ). בשלשה זמנים אלו השנוין במשנתנו, וילפינן הכי מדאמרה תורה לצבור שיביאו במקדש בזמנים הללו דברים שמרצין עליהן כל אחד אחד בזמנו. אבל בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו אחד אחד וגוזרים עליו חלקו מדברים הללו.

והטעם שנדון האדם בר"ה. דבשלמא ג' דברים הללו כל אחד נדון בזמנו, כדאמר שהפסח זמן תבואה כו', אבל ר"ה מה נשתנה. אלא טעמא אי כמ"ד בתשרי נברא העולם, כלומר נברא האדם ביום הששי לימי בראשית, והוא ר"ח תשרי, ובו ביום סרח אדם הראשון ונדון לרחמים, לפיכך קבעו הקדוש ברוך הוא לכל בניו שידונו בו ביום לרחמים, כדאיתא במדרש בפסיקתא. ואי למ"ד בניסן נברא העולם, י"ל לפי שביום הכיפורים נתרצה הקדוש ברוך הוא למשה בדבר העגל, קבע לתחלת החדש עד יוה"כ לימי הדין. כל זה מדברי הר"ן (ג' ע"א מדפי הרי"ף):

שנאמר היוצר יחד וגו'. פי' הר"ב ה"ק היוצר, והוא הקדוש ברוך הוא. רואה יחד כו', ע"כ. הכי מפרשינן לה בגמרא (יח), ופי' רש"י ואקרא דלעיל מיניה קמהדר דכתיב (תהלים ל"ג, י"ד) ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ, ועל יושבי הארץ אלו קאמר (פסוק ט"ו) היוצר יחד לבם וגו', פי' היוצר אותם, השגיח יחד את לבם ע"כ. ולהכי נסיב ליה תנא להך קרא, לומר שאע"פ שעוברין כבני מרון בדקדוק גדול, מ"מ כולן נסקרין בסקירה אחת.

וזה שכתב הרמב"ם: והנגלה מזה המאמר מבואר כאשר תראה אבל הנסתר ענינו קשה מאד בלי ספק ע"כ. כי האדם אי אפשר לציירו שני הפכים בנושא אחד, בזמן אחד, שיעברו אחד אחד ויהיו נסקרים בסקירה אחת. אבל כמו שא"ל להשיג מהותו יתברך ויתעלה זכרו נצח, כן א"א להשיג השגחתו וסקירתו, שאם היינו משיגים דרך השגחתו כבר היינו משיגים עצמותו, וזה אי אפשר בשום פנים.

בס"ד

קריאה לשותפות במפעל קודש

לאלפי קוראנו היקרים, ב"ה למעלה מעשור זוכים אנו להוציא לאור את הגליון החשוב 'מעדני מלך', המאיר מזיו תורתו של רבינו בעל התוספות יום טוב זיע"א. אנו פונים אליכם בקריאה נרגשת להירתם ולסייע בידי עמלי התורה.

עלון זה אינו רק בבחינת לימוד תורה גרידא, אלא הוא מהווה כלי לחיזוק שני עניינים חשובים ביותר:

- הפצת תורתו העמוקה והרחבה של רבינו התו"ט בכל תפוצות ישראל.
- חיזוק עמוד התפילה ועניין השתיקה המוחלטת בעת התפילה וקריאת התורה, כפי שהתוס' יום טוב הקפיד עליה בדקדוק נמרץ.

הצטרפו נא אלינו להיות שותפים במפעל תורני זה! ובזכות תרומתכם הקדושה, תזכו שתעמוד לכם זכותו הגדולה של בעל ההילולא רבינו התוספות יום טוב זיע"א, שיום פטירתו חל בו באלול, לברכה וישועה בכל ענייניכם.

למעוניינים, ניתן להקדיש עילוי נשמה, זיווג הגון, רפואה שלימה או כל ישועה אחרת, בסכום של \$50 ומעלה, והדבר יצוין על גבי העלון הקדוש.

נא לפנות machontosfosyomtov@gmail.com

בהוקרה ובברכה

מכון תוס' יו"ט המבואר

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזהירות מלשוח בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

בזכות הקבלה: האוצר שאבך במעמקים - והוחזר בדרך פלא

סיפור נפלא שהתרחש בשבוע שעבר ונשלח באידיש לגליון "נקדישר" ותרגמו לשון הקודש:

להלן "מעשה שהיה מקרוב" (פרישער סיפור) אשר התקשר יהודי לספרו "בשבוע זה" (די היינטיגע וואך), יום ראשון לפרשת ראה שנת תשפ"ו לפ"ק, בעת אשר אנו מכינים את הגליון לדפוס! והננו מדפיסים את הדברים כהייתן.

*

רצוני להעלות מעשה שהיה עמי היום, יום א' לפרשת ראה תשפ"ו.

יודע אני כי בדרך כלל נוטל זמן מה עד אשר קוראים בני אדם לספר את מוצאותיהם, אולם מרגיש אני כי מכיון שנרגש ונרעש אנכי מאוד, חפץ אני למסור את הדברים כמות שהם, עודם בטרויותם! (נאך מיט דער גאנצער פרישקייט!...)

עדיין מזועזע אנכי קמעא (איך בין נאך א טראפעלע צעשאקלט), ואיני יודע בדיוק אילו פרטים להכניס ואילו לא. על כן אמסור את המעשה כפי שהיה, ואתם תחליטו כיצד להעלותו על הכתב.

השי"ת זיכני והחונן לאדם דעת חננני במעט כישרון לחדש חידושים ולחבר ספרים. עבודתי היא על גבי מחשב נייד (לעפטאפ), אשר שם מעלה אני על הכתב זה כמה שנים את חידושי מונחים בתוכו אוצרות של ספרים, הגהות, הערות ומראי מקומות - יגיעה של שנים על גבי שנים! באמת אוצר בלום, ברוך השם.

והנה, אי שם בערב שבת קודש העבר, כילתתי לאסוף ולסדר סוגיה מסוימת, ולחצתי - כפי שקוראים לזאת - על הלחצן הבלתי נכון... (געדרוקט אן אומריכטיג קנעפל!...)

ישנה שם אפשרות של "אתחול המערכת" (ריסטארטן די סיסטעם), לחצתי עליה, והיה הדבר אמור ליטול דקות אחדות עד שיחזור לפעול מחדש.

מה אירע שם איני יודע... אולם כעבור דקות אחדות רואה אני כי אין שם ולא כלום! (ס'איז גארנישט דאָ מער!!!)

לבי החסיר פעימה! (מיין הארץ האט פארפעלט א קלאפ!) הכל אבד! שנים של יגיעה, עמל וטרח, חומר שיכול להנות בו בני תורה - הכל עלה בתוהו, ואפילו ללא עשן... (ניטאמאל מיט'ן רויך... נאר אפילו אן קיין רויך!) שום דבר! לא נותר כל זכר!

הכל חזר להגדרות הראשוניות כתינוק שנולד... (כתינוק שנולד... אזויווי א פרישע זאך וואס מ'קויפט אין סטאר), בלא שום ידיעה ומידע.

היה זה לי לצער רב וגוזל. הרגשתי כאילו כל אוצרי חרב ונחרב. המה ימים ולילות של עמל ויגיעה, אין להתרשם מזה במילים (מ'קען דאס נישט פארשטיין).

אולם כיוון שהיה זה סמוך לשבת קודש, ולא הייתה בידי שום אפשרות לפעול, התחזקתי בכל כוחותיי, ושפכתי שיחי לפני רבוננו של עולם: "הושיענו, אבינו שבשמים עזרנו!" (הושיענו, טאָטע אין הימל העלף מיר!), ונכנסתי לשבת קודש כאילו שכחתי מכל העניין (כאילו איך האט פארגעסן פון די גאנצע זאך).

שבת באה ושבת הלכה, והנה בא יום ראשון... והכאב חוזר ומנקר בלב (דער ווייטאג הייבט נאכאמאל אן נאגן).

אמר לי מי שהוא כי ישנה תחבולה טכנית, שאם הולכים לאומן ומומחה במלאכה זו, יש בידם דרכים להשיב את האבידה.

לא התעצלתי (איך האב זיך נישט געפילט), ירדתי אל החנות ופניתי אל האומן. הסתכל המומחה בדבר, אך כעבור דקות אחדות הניף כתפיו ביאוש... (גיבט ער א צי מיט דער פלייצע...) כפי שזה נראה - אמר - אבדה תקוותה; אין ביכולתו להשיב זאת!

לא חפצתי להתייאש... נכון יותר לומר: לא יכולתי לשמוע כי עלי להתייאש!

התחננתי לפני הטכנאי שינסה שוב. כראותו עד כמה נפשי קשורה בזה (ווי שטארק ס'גייט מיר אין לעבן), חמל עלי וניסה שנית... חזר ואמר לי... לפי הנראה, שינית את כל המערכת מחדש... עמך הסליחה... אך אין מה לעשות!

ברוב שברון לבי חזרתי לביתי, והתחלתי להרהר בדעתי מה עלי לעשות מכאן ואילך.

עלה ברעיוני לקבל על עצמי קבלה טובה, ובזכות זה יעזור השי"ת שיחזור הכל לקדמותו. הרי הכל היה דברי תורה, ענייני רוחניות ותורה. איזו קבלה? לבל אשיח בעת התפילה!

רשמתי בכתב יד כי מקבל אנכי על עצמי לבלתי לדבר בעת התפילה במשך ארבעים יום. עוד הוספתי וקיבלתי בלי נדר "לבל להביט בשום גליונות ולא בשום ספרים" בשעת התפילה.

אז לחצתי שוב על אותו הלחצן ממש, אותה אפשרות שלחצתי בערב שבת, אשר אז לא הועילה מאומה...

נטל הדבר דקות אחדות עד שהמחשב נדלק, בינתיים ישבתי ואמרתי פרקי תהילים בכוונה עצומה. ביקשתי מריבונו של עולם: למען לא ניגע לריק, שיינצלו חידושי באיזו דרך שתהיה.

בכיתי בדמעות שליש על ספר התהילים (איך האב זיך אויסגעוויינט ביים תהילים!), אמרתי כמה קפיטלאך, ואז לקחתי את "כתב הקבלה", הנחתיו לתוך ספר התהילים, והרגשתי בנפשי כי "פעלתי ישועה!" (איך האב זיך געשפירט אז 'איך האב זיכער גע'פועלט!').

בלב סמוך ובטוח סגרתי את ספר התהילים, נשקתי לו, וניגשתי לראות במחשב מה עלתה בו.

היא נפלאת בעינינו

עומד אני ומשתומם! (איך שטיי און שטוי!)

הכל חזר לקדמותו כאילו לא היה! (אלעס איז צוריק כאילו לא היה!) כאילו לא אירע דבר מעולם! (אזויווי ס'וואלט גארנישט געשען!)

כל הקבצים, כל החידושים, הכל על מכוננו נכון, כאילו לא אירע פה מאומה! (אלע 'פייילס', אלע חידושים, אלעס איז במקומם, ווי דא וואלט קיינמאל גארנישט פאסירט!)

הכל חזר על נכון במאה אחוזים!

איני יודע מה, איני יודע כיצד. הרי האומן המומחה משך בכתפיו ביאוש. אך בזכות הקבלה חזר לי הכל ממש בדרך נס!

לולא ראיתי לא האמנתי, זאת ידעתי אל נכון, כי הזכות שקיבלתי על עצמי קבלה קדושה זו היא בזכותכם ולכבודכם.

על כן, יישר כוחכם, וחילכם לאורייתא!

(מתורגם מתוך גל' נקדישר)

הגליון מוקדש לזכות נכדת רבינו - מרת מ. בת מ"מ תחי' וכל צאצאי'

זכותו הגדול של רבינו זיע"א שיומא דהילולא דיליה חל החודש בו' אלול

תגן עליה ועל צאצאיה עד עולם, וברכות שמים מעל יחולו על ראשם.